

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martina Vladika a sudcov JUDr. Jozefa Kolcuna a JUDr. Viery Petríkovej, v právnej veci navrhovateľky **E. P.**, bývajúcej vo V., proti odporkyňi **R.**, so sídlom v K., zastúpenej JUDr. G. G., advokátom so sídlom v K., **o zaplatenie 1 505 Eur s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 19 C 209/2008, o dovolaní odporkyne proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 24. októbra 2012 sp. zn. 1 Co 212/2011, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie odporkyne podané proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 24. októbra 2012 sp. zn. 1 Co 212/2011 **z a m i e t a .**

Navrhovateľke náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Návrh na prerušenie konania **z a m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Košice I rozsudkom zo 4. marca 2011 č. k. 19 C 209/2008-251 návrhu navrhovateľky, ktorým sa domáhala určenia, že poisťná zmluva č. X. uzavretá medzi účastníkmi konania 14. februára 1997 je platná, vyhovel. Odporkyňi uložil povinnosť nahradiť navrhovateľke trovy konania vo výške 99,58 Eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Rozhodnutie odôvodnil s poukazom na § 80 ods. 1 písm. c/ O.s.p., § 37 ods. 1 až 3, § 39, § 575 ods. 1 a 2, § 788 ods. 1, § 800 ods. 1 a 3 Občianskeho zákonníka, § 9 ods. 1, § 12 ods. 1 až 3, § 14a ods. 1 a 2 zákona č. 4/1991 Zb. o poisťovníctve, § 31a, § 67 zákona č. 95/2002 Z.z. zákona o poisťovníctve. Vykonaným dokazovaním mal súd prvého stupňa

preukázané, že navrhovateľka 14. februára 1997 uzatvorila s odporkyňou poisťovňou zmluvu U. pre prípad smrti a dožitia s koncom poistenia 14. februára 2012. Navrhovateľka si riadne plnila záväzky z poisťovnej zmluvy a platila poisťné v dohodnutej výške a v určenom čase. V uvedenej zmluve sa zaviazala odporkyni platiť poisťné vo výške 210 Sk mesačne a poisťná doba bola zmluvnými stranami dohodnutá na 15 rokov, t. j. do 14. februára 2012. Pre prípad, že sa navrhovateľka dožije konca poisťovnej doby sa poisťovňa zaviazala vyplatiť jej kapitalizovanú poisťnú sumu vo výške 45 336 Sk. V prípade jej smrti, by manželovi navrhovateľky vzniklo právo na vyplatenie sumy 30 000 Sk. Navrhovateľka zmluvu uzavrela v zmysle Všeobecných poisťných podmienok pre životné poistenie platných ku dňu uzavretia poisťovnej zmluvy. Kalkulácia poisťného bola schválená pred uzavretím poisťovnej zmluvy a odsúhlasená dozorujúcim orgánom pre poisťovne, v tom čase Ministerstvom financií Slovenskej republiky, dňa 30. mája 1995. Dňa 18. februára 2003 bol Úradom pre finančný trh vykonaný u odporkyne dohľad nad činnosťou poisťovne, ktorý bol ukončený záverečným protokolom. V uvedenom protokole dozorujúci orgán uviedol, že nezistil žiadne pochybenia v kalkulačii poisťovnej sadzby UDP-K, ani iných produktov. Na základe dohľadu vykonávaného Národnou bankou Slovenska (ďalej aj ako „NBS“) u odporkyne v období od 30. apríla 2007 do 21. februára 2008 táto konštatovala nedostatky v kalkulačných vzorcoch a listom č. O. zo dňa 15. februára 2008 určila lehoty, v ktorých bola poisťovňa povinná prijať a splniť opatrenia na odstránenie a nápravu zistených nedostatkov, a to najneskôr do termínu 30. apríla 2008. V protokole NBS bolo konštatované, že kalkulačné vzorce nie sú v súlade s poisťno-matematickými metódami na výpočet poisťného a technických rezerv a kalkulačné vzorce niektorých produktov nezohľadňujú všetky záväzky voči poisteným. Skupine dohľadu algoritmus výpočtu technických rezerv v informačnom systéme P. nebol sprístupnený, a teda nebolo možné overiť správnosť tohto algoritmu. Podľa tlačovej správy NBS z 22. mája 2008 NBS neuložila žalovanej zvýšiť poisťné produktu UDP-K. Dňa 25. apríla 2008 obdržala navrhovateľka od odporkyne list, ktorý sa týkal prepočtu poisťného produktu UDP-K, v ktorom dostala možnosť voľby z troch alternatív: a) či žiada o zachovanie pôvodnej faktickej výšky poisťného bez zvyšovania z dôvodu spätného prepočtu s tým, že rozdiel medzi nanovo stanoveným a prepočítaným poisťným a pôvodne stanoveným poisťným sa môže vysporiadať metódou a postupom určeným poisťovňou, b) či súhlasí s dopočítaním poisťného a jeho ďalším zvýšením podľa metodiky stanovenej NBS, c) že nesúhlasí s dopočítaním poisťného ani s postupom podľa písm. a) a po ukončení poistenia žiada zaslať odkupnú hodnotu stanovenú a vypočítanú poisťovňou k 15. máju 2008 po odpočítaní dlžného poisťného podľa metodiky NBS do 90 dní od 15. mája 2008 na

adresu navrhovateľky. Odporkyňa v liste uviedla, že inkasované poistné v minulosti bolo nižšie ako má byť podľa poistno-matematických metód a postupov s poukazom na list Ministerstva financií Slovenskej republiky o schválenom prepočte UDP-K z r. 1995 a list NBS z 15. februára 2008, ktorých znenie navrhovateľke nebolo známe a tiež, že poistenie sa spravuje Všeobecnými poistnými podmienkami odporkyne z 21. mája 2001, ktoré boli poistníkovi oznámené zverejnením na internetovej stránke. V liste bol dodatok, že ak si navrhovateľka nezvolí žiadnu z alternatív v určenom termíne, dôjde k zrušeniu predmetnej poistnej zmluvy. Keďže alternatívy boli pre navrhovateľku nevýhodné a návratku nepodpísala, listom z 23. júna 2008 jej odporkyňa oznámila, že dňa 16. mája 2008 o 00.00 hod. došlo v zmysle č. 11 ods. 2 Všeobecných poistných podmienok odporkyne k zrušeniu predmetnej poistnej zmluvy s následnou výplatom odkupnej hodnoty navrhovateľke vo výške 18 427 Sk podľa čl. 11 ods. 2 Všeobecných poistných podmienok pre životné poistenie P. V odôvodnení ďalej okresný súd uviedol, že odporkyňa v konaní nepreukázala, že by bolo došlo k dohode o zmene poistných zmlúv a ani nepreukázala, že plnenie podľa pôvodnej zmluvy sa už stalo nemožným. Taktiež uviedol, že zo skutočnosti, že v zmluve nebola určená výška poistného na základe poistných metód v zmysle neskoršieho zákona o poisťovníctve tak, aby výška poistného zabezpečovala trvalú splniteľnosť všetkých jej záväzkov, vrátane tvorby dostatočných technických rezerv a spôsobu ich umiestnenia, nemožno všeobecne usudzovať, že by táto, inak so všetkými potrebnými náležitosťami uzavretá poistná zmluva svojím obsahom a účelom odporovala zákonu. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Košiciach na odvolanie odporkyne rozsudkom z 24. októbra 2012 sp. zn. 1 Co 212/2011 rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že odporkyňa je povinná zaplatiť navrhovateľke sumu 1 505 Eur s 9 % úrokom z omeškania od 15. februára 2012 do 24. októbra 2012 do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Vyslovil, že odporkyňa je povinná nahradiť navrhovateľke na trovách konania sumu 109,44 Eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Zároveň pripustil dovolanie proti rozsudku, a to v nasledovnom rozsahu:

„Právna otázka, na ktorej odvolací súd založil svoje rozhodnutie spočíva v tom, že ani prípadné pochybenie dozorného orgánu nad poisťovníctvom pri schvaľovaní obchodného plánu poisťovacej činnosti odporkyne, ktorého súčasťou boli aj kalkulácie a charakteristika poistenia sadzby UDP-K majúce za následok prípadný nesprávny úradný postup tohto orgánu nie je pre posúdenie nároku navrhovateľky významná (§ 238 ods. 3 O.s.p.)“.

Odvolací súd bol toho názoru, že súd prvého stupňa správne zistil skutkový stav veci spočívajúci v tom, že v konaní nebola preukázaná skutočnosť spôsobujúca zánik poisťnej zmluvy z dôvodu nemožnosti plnenia, ktorý následne aj správne právne posúdil, ak dospel k záveru, že poisťná zmluva je platná. Skutkový stav sa nezmenil ani v priebehu odvolacieho konania, preto na zistenia uvedené v odôvodnení rozsudku súdu prvého stupňa a na právne normy, ktoré použil súd prvého stupňa, odvolací súd poukázal a v celom rozsahu sa s nimi stotožnil (§ 219 ods. 2 O.s.p.).

Navrhovateľka sa v konaní pred súdom prvého stupňa domáhala určenia, že poisťná zmluva, ktorú uzatvorila s odporkyňou dňa 14. februára 1997 je platná. V dôsledku zániku poistenia uplynutím času, na ktorý bola poisťná zmluva uzavretá (do 14.2.2012) navrhla v konaní pred odvolacím súdom zmenu žalobného návrhu a žiadala, aby odvolací súd zaviazal odporkyňu na peňažné plnenie – poisťnú sumu, teda na základe rovnakého skutkového základu namiesto určovacieho výroku žiadala peňažné plnenie. Vzhľadom na to, že výsledky doterajšieho konania o určenie platnosti zmluvy mohli byť podkladom aj pre konanie o zmenenom návrhu na plnenie z poisťnej zmluvy, odvolací súd postupom podľa § 95 v spojení s § 211 ods. 2 O.s.p. zmenu návrhu pripustil. Odvolací súd uviedol, že aj po zmene žalobného návrhu možno konštatovať správnosť záverov súdu prvého stupňa o tom, že odporkyňa nepreukázala, že by došlo medzi účastníkmi k dohode o zmene poisťnej zmluvy, pokiaľ išlo o možnosť ukončenia poisťnej zmluvy. Ďalej uviedol, že správne súd prvého stupňa konštatoval, že k zániku poistenia nedošlo v zmysle čl. 11 ods. 2 Všeobecných poisťných podmienok pre životné poistenie odporkyne a rovnako správne konštatoval, že k zániku zmluvného vzťahu nedošlo ani z dôvodu nemožnosti plnenia zo strany odporkyne podľa § 575 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Odvolací súd ďalej uviedol, že Národná banka Slovenska ako orgán dohľadu nad poisťovníctvom konštatovala chybu v kalkulácii odporkyne až dňa 21. februára 2008. Skutočnosť, že pri vypracovaní kalkulácií poisťného došlo k poisťno-matematickej chybe vyplýva aj zo znaleckého posudku č. 4/2008. Odporkyňa mala za to, že poisťno-matematická chyba v kalkulácii poisťnej sadzby vznikla nezákonným rozhodnutím, resp. následným nesprávnym úradným postupom orgánu štátu. Z uvedeného je preto zrejmé, že dôvod, pre ktorý odporkyňa mala za to, že došlo k zániku zmluvy z dôvodu nemožnosti plnenia, nie je zmena právneho predpisu, ale nesprávny úradný postup orgánu dohľadu nad poisťovníctvom pri schvaľovaní kalkulácie poisťnej sadzby. Skutočnosť, že odporkyňa odvodzuje zánik zmluvného vzťahu pre nemožnosť plnenia, z dôvodu nesprávneho postupu orgánu dohľadu nad poisťovníctvom a nie z dôvodu zmeny právneho

predpisu vyplýva aj zo skutočnosti, že ani v čase udelenia povolenia na výkon poisťovacej činnosti odporkyne, t. j. 30. mája 1995, vtedy účinný zákon č. 24/1991 Zb. o poisťovníctve, neumožňoval určovať výšku poisťného v rozpore s poisťno-matematickými metódami tak, aby výška poisťného nezabezpečovala splniteľnosť záväzkov poisťovne. Dôsledkom toho bola skutočnosť, že povolenie na výkon poisťovacej činnosti udeľoval štát prostredníctvom dozorného orgánu nad poisťovníctvom pre územie Slovenskej republiky, ktorým v zmysle zákona č. 24/1991 Zb. bolo Ministerstvo financií Slovenskej republiky. Samotná okolnosť, či došlo k prípadnému pochybeniu dozorného orgánu nad poisťovníctvom pri schvaľovaní obchodného plánu poisťovacej činnosti odporkyne, ktorého súčasťou boli aj kalkulácie a charakteristika poisťnej sadzby UDP-K, nie je podľa názoru odvolacieho súdu pre posúdenie nároku navrhovateľky významná. Je tomu tak preto, že ani prípadný nesprávny úradný postup dozorného orgánu nad poisťovníctvom pri schvaľovaní obchodného plánu poisťovacej činnosti odporkyne, by nemal za následok nemožnosť plnenia odporkyne podľa § 575 Občianskeho zákonníka. Odvolací súd poukázal na § 575 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého, ak sa plnenie stane nemožným, povinnosť dlžníka plniť zanikne. Plnenie nie je nemožné, najmä ak ho možno uskutočniť aj za sťažených podmienok, s väčšími nákladmi alebo až po dojednanom čase. Nemožnosť plnenia treba posudzovať aj podľa obsahu záväzku, t. j. či dlžník je povinný niečo dať, konať, opomenúť alebo znášať. Ak je však obsahom záväzku druhovo určený predmet – ako v danom prípade peniaze – nemožno hovoriť o nemožnosti plnenia. Odvolací súd sa preto stotožnil s názorom súdu prvého stupňa, že k zániku poisťného vzťahu z dôvodu nemožnosti plnenia zo strany odporkyne podľa § 575 Občianskeho zákonníka nedošlo. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 2 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podala dovolanie odporkyňa a následne ho opakovane doplnila. Navrhla rozsudok odvolacieho ako aj prvostupňového súdu zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie súdu prvého stupňa. Dovolanie odôvodnila § 241 ods. 2 písm. a/, pretože v konaní došlo k vade podľa ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p., čím sa odporkyňi odňala možnosť konať pred súdom, na základe toho, že súdy opomenuli v rámci vykonávania dôkazov listinami správny procesný postup podľa § 129 O.s.p., odvolací súd vec v odvolacom konaní posúdil aj podľa ustanovení § 797 a nasl. Občianskeho zákonníka, teda z pohľadu ustanovenia, ktoré nebolo predmetom právnych úvah pred prvostupňovým súdom bez toho, aby odvolací súd postupoval podľa § 213 ods. 2 O.s.p.; § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p., pretože konanie je postihnuté tzv. inou vadou konania, ktorá mala za následok

nesprávne rozhodnutie vo veci. Uviedla, že súdy opomenuli svoju povinnosť podľa § 118 ods. 2 O.s.p.; § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p., pretože rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Ďalej uviedla, že prvostupňový súd zrejme opomenul vykonať svoju procesnú povinnosť predpísanú v § 118 O.s.p. účastníkom konania uviesť, ktoré právne významné skutkové tvrdenia považuje za zhodné, ktoré právne významné okolnosti považuje za sporné, ktoré z navrhnutých dôkazov budú vykonané a ktoré dôkazy nevykoná. Ďalej na to uviedla, že z toho, že kalkulácie a sadzby poistenia ustanovil ako právne záväznú okolnosť štát vyplýva, že určenie ceny poistenia a tomu zodpovedajúceho poistného plnenia nebolo v poistnej zmluve navrhovateľky slobodným prejavom vôle odporkyne, nebolo štandardným podnikateľským rozhodnutím obchodného vedenia odporkyne, ale bolo dôsledkom záväzného schválenia štátneho orgánu, a preto ani vada určenia peňažných parametrov poistenia nemôže byť podnikateľským rizikom odporkyne. Podnikateľským rizikom podnikateľa nie sú dôsledky nezákonného rozhodnutia, resp., dôsledky nesprávneho postupu štátneho orgánu. Ďalej ešte poukázala na skutočnosť, že úradný postup štátneho orgánu, ktorý tú istú vec posúdil dvakrát s odstupom času opačne, nemožno považovať za správny úradný postup. Zásada civilného práva pacta sunt servanda nie je podľa názoru dovolateľky absolútnou zásadou a v tejto súvislosti poukázala na znenie § 493 Občianskeho zákonníka.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podala odporkyňa zastúpená advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 3 písm. a/ O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania, preskúmal napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie odporkyne nie je dôvodné.

Dovolanie je v danej veci prípustné podľa § 238 ods. 3 písm. a/ O.s.p., t. j. len preto, že jeho prípustnosť vyslovil vo svojom potvrdzujúcom rozsudku odvolací súd, ktorý zároveň vymedzil v dôvodoch rozhodnutia otázku podľa neho po právnej stránke zásadného významu. Vzhľadom na odvolacím súdom vymedzený rámec právnej otázky, bola dovolateľka oprávnená jeho rozhodnutie napadnúť len z dôvodu, že spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, a to práve len v tej konkrétne vymedzenej otázke, pre ktorú odvolací súd dovolanie pripustil.

V ustanovení § 238 ods. 3 O.s.p. je odvolaciemu súdu zverené oprávnenie založiť výrokom rozsudku prípustnosť dovolania v prípade, že toto rozhodnutie je zásadného

právneho významu. Občiansky súdny poriadok nevysvetľuje, čo treba rozumieť pod rozhodnutím po právnej stránke zásadného významu. Bezpochyby ním ale je také rozhodnutie, ktoré rieši dosiaľ nenastolenú alebo len v iných súvislostiach prezentovanú a právne inak riešenú otázku takým spôsobom, ktorý je významný zo širších hľadísk, teda nielen v konkrétnej prejednávanej veci. Vzhľadom na to realizácia uvedeného oprávnenia odvolacieho súdu musí mať vždy povahu výnimočnosti a musí vychádzať z prísneho rešpektovania zákonných podmienok, vymedzujúcich rozsah tohto oprávnenia. Možnosť založiť prípustnosť dovolania neznamená, že by odvolací súd bol oprávnený vysloviť prípustnosť dovolania kedykoľvek a úplne podľa svojej (ničím neobmedzenej a ľubovoľnej) úvahy, jeho úvahu zákon striktne ohraničuje do rámca posúdenia zásadnosti rozhodnutia po právnej stránke.

Právna otázka, na ktorej odvolací súd založil svoje rozhodnutie spočíva v tom, že ani prípadné pochybenie dozorného orgánu nad poisťovníctvom pri schvaľovaní obchodného plánu poisťovacej činnosti odporkyne, ktorého súčasťou boli aj kalkulácie a charakteristika poistenia sadzby UDP-K majúce za následok prípadný nesprávny úradný postup tohto orgánu nie je pre posúdenie nároku navrhovateľky významná.

Podľa § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávnych vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi.

Podľa § 3 ods. 2 Občianskeho zákonníka v občianskoprávnych vzťahoch majú účastníci rovnaké postavenie.

Podľa § 3 ods. 3 Občianskeho zákonníka účastníci občianskoprávnych vzťahov si môžu vzájomné práva a povinnosti upraviť dohodou odchyľne od zákona, ak to zákon výslovne nezakazuje a ak z povahy ustanovení zákona nevyplýva, že sa od neho nemožno odchyliť.

Podľa § 575 ods. 1 Občianskeho zákonníka ak sa plnenie stane nemožným, povinnosť dlžníka plniť zanikne.

Podľa § 575 ods. 2 Občianskeho zákonníka plnenie nie je nemožné, najmä ak ho možno uskutočniť aj za sťažených podmienok, s väčšími nákladmi alebo až po dojednanom čase.

Podľa § 788 ods. 1 Občianskeho zákonníka poistnou zmluvou sa poistiteľ zaväzuje poskytnúť v dojednanom rozsahu plnenie, ak nastane náhodná udalosť v zmluve bližšie označená a fyzická alebo právnická osoba, ktorá s poistiteľom poistnú zmluvu uzavrela, je povinná platiť poistné.

Podľa § 800 ods. 1 Občianskeho zákonníka poistenie, pri ktorom je dojednané bežné poistné, zanikne výpoveďou ku koncu poistného obdobia; výpoveď sa musí dať aspoň šesť týždňov pred jeho uplynutím.

Podľa § 800 ods. 3 Občianskeho zákonníka poistiteľ nemôže podľa odseku 1 vypovedať poistenie osôb s výnimkou poistenia pre prípad úrazu.

Podľa § 801 ods. 1 Občianskeho zákonníka poistenie zanikne aj tak, že poistné za prvé poistné obdobie alebo jednorazové poistné nebolo zaplatené do troch mesiacov odo dňa jeho splatnosti.

Podľa § 801 ods. 2 Občianskeho zákonníka poistenie zanikne aj tak, že poistné za ďalšie poistné obdobie nebolo zaplatené do jedného mesiaca odo dňa doručenia výzvy poistovateľa na jeho zaplatenie, ak nebolo poistné zaplatené pred doručením tejto výzvy. Výzva poistovateľa obsahuje upozornenie, že poistenie zanikne, ak nebude zaplatené. To isté platí, ak bola zaplatená len časť poistného.

Podľa § 31a zákona č. 95/2002 Z.z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov poisťovňa a pobočka zahraničnej poisťovne sú povinné určiť výšku poistného na základe poistno-matematických metód tak, aby výška poistného zabezpečovala trvalú splniteľnosť všetkých ich záväzkov vrátane tvorby dostatočných technických rezerv a spôsobu ich umiestnenia.

Ponuka na uzatvorenie uvedenej poistnej zmluvy bola navrhovateľke predložená zo strany poisťovne, ktorú navrhovateľka akceptovala. Navrhovateľka vstupovala do poistného vzťahu s odporkyňou so znalosťou parametrov poistného vzťahu, a to výšky poistného, doby poistného, ako aj výšky odplaty pri dožití a smrti. Z uvedeného je zrejmé, že uzatvorením poistnej zmluvy vznikol súkromnoprávny vzťah, v ktorom sú oba subjekty súkromného práva povinné dodržať to, k čomu sa slobodne zmluvne zaviazali.

Odporkyňa vo svojich vyjadreniach uvádzala dôvod, prečo došlo k zrušeniu zmluvy z jej strany, a to zmenu zákona o poisťovníctve č. 186/2004 Z.z., resp. rozhodnutie NBS

o prijatí opatrení v súlade s povinnosťou poisťovne určiť výšku poistného na základe poistno-matematických metód, aby výška poistného zabezpečovala trvalú splniteľnosť všetkých záväzkov, vrátane tvorby rezerv.

Tieto skutočnosti však nemohli mať za následok postup zvolený odporkyňou (jednostranné zrušenie zmluvy), pretože navrhovateľka sa žiadnym spôsobom na vzniknutej situácii nepodieľala. Z ustanovenia § 31a zákona o poisťovníctve účinného od 1. mája 2004 nevyplývalo, že by sa táto konkrétna zmluva (uzatvorená medzi účastníkmi) mala bez súhlasu zmluvných strán nejakým spôsobom meniť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky sa stotožňuje s tým, čo uviedol vo svojom rozhodnutí okresný súd a z čoho vychádzal vo svojom rozhodnutí aj krajský súd, a to, že pokiaľ by aj bolo preukázané, že orgán štátu, ktorý schvaľoval konkrétne vzorce produktov je zodpovedný za dôsledky spôsobené nesprávnou kalkuláciou, pre odporkyňu by to neznamenal zánik povinností zo zmluvy, ktorou je viazaná, ale vznik nároku voči štátu na náhradu škody (vzniknutej po splnení záväzkov voči poistníkovi), resp. ušlého zisku.

Poistný vzťah bol založený na základe normy súkromného práva a jeho účastníkmi sú subjekty súkromného práva, ktoré dobrovoľne za vopred dohodnutých podmienok vstúpili do zmluvného vzťahu. Na druhej strane tu vystupuje vzťah jedného zo subjektov súkromnoprávneho vzťahu, a to poisťovne, ktorá vykonáva svoju činnosť pod dohľadom orgánov štátu, práve so štátom. Z toho vzťahu vznikajú rovnako obidvom subjektom, a to jednak poisťovní ako aj štátu vzájomné práva a povinnosti. V prípade, ak by štát resp. subjekt vykonávajúci dohľad nad poisťovňami porušil svoje povinnosti voči kontrolovanému subjektu a tomuto by týmto nesprávnym úradným postupom vznikla škoda, bol by potom poškodený subjekt oprávnený právom predpokladaným spôsobom si vzniknutú škodu od štátu vymáhať. Nie je však právne dovolené, aby poisťovňa negatívne dôsledky, ktoré jej zo vzťahu so štátom vznikli, preniesla do vzťahu iného, a to súkromnoprávneho, čoho dôsledkom by bolo znášanie takéhoto negatívneho následku práve poistencom.

V poistnej zmluve boli stanovené podmienky, ktoré navrhovateľka ako účastník poistnej zmluvy plnila, a preto odporkyňa, pokiaľ zrušila poistnú zmluvu, konala v rozpore s tým, čo jej umožňuje zákon.

To, že by prípadne rozhodnutím iného subjektu vznikla poisťovní škoda nemôže mať žiadny vplyv na posúdenie nároku navrhovateľky voči poisťovní. Je zrejmé, že poisťovňa

nekonala v súlade so zákonom, keď poisťný vzťah zrušila spôsobom zákonom nedovoleným, z tohto dôvodu je nárok navrhovateľky voči poisťovni oprávnený.

Ďalej z obsahu podaného dovolania vyplýva, že dovolateľka poukázala na skutočnosť, že rozsudkom krajského súdu bol zmenený rozsudok súdu okresného a aj na základe tejto skutočnosti zakladala prípustnosť dovolania.

Súdna prax už opakovane konštatovala, že prípustnosť dovolania proti zmeňujúcemu rozsudku odvolacieho súdu je založená na zásade diformity (rozdielnosti). O rozdielnosť rozhodnutí ide vtedy, keď súdy posúdili okolnosti významné pre meritórne rozhodnutie veci odlišne. Pre posúdenie, či ide o zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu nie je preto rozhodujúce to, ako odvolací súd sformuloval výrok svojho rozsudku, (či ho formálne označil ako zmeňujúci, hoci v skutočnosti ide o potvrdzujúci rozsudok), prípadne ako v dôvodoch označil ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorých pri rozhodnutí postupoval (či rozhodol podľa § 219 O.s.p. alebo § 220 O.s.p.). Nakoľko v prejednávanej veci došlo k pripusteniu zmeny žaloby z určujúcej na žalobu na plnenie, toto spôsobilo, že prvostupňovým súdom posudzované otázky, o ktorých rozhodol vo výroku svojho rozsudku (otázka platnosti poisťnej zmluvy a trvania poisťného vzťahu) sa stali prejudiciálnymi pre rozhodnutie odvolacieho súdu. Preto bolo potrebné skúmať, či tieto otázky posudzovali odvolací a prvostupňový súd rovnako alebo odlišne.

Z porovnania rozsudkov okresného a krajského súdu so zameraním sa na vyššie vymedzené sporné otázky dovolací súd zistil, že oba nižšie postavené súdy posúdili platnosť poisťnej zmluvy a trvanie poisťného vzťahu rovnako. Zmena výroku rozsudku odvolacieho súdu bola vyvolaná len tým, že došlo k pripusteniu zmeny žaloby, ktorú navrhla navrhovateľka poukazujúc na to, že oproti stavu v čase rozhodovania prvostupňového súdu došlo v priebehu odvolacieho konania k skončeniu poistenia uplynutím doby dohodnutej v poisťnej zmluve. Vzhľadom na rovnaké riešenie právnych otázok rozhodujúcich pre žalobu o určenie, ako aj pre žalobu o plnenie možno dôvodne predpokladať, že ak by dôvod pre zmenu žaloby vznikol už v priebehu prvostupňového konania, rozhodol by súd prvého stupňa o zmenenej žalobe rovnako, ako o nej rozhodol odvolací súd. Odporkyňou napadnutý výrok rozsudku krajského súdu vo veci samej preto nebolo možné považovať z hľadiska ustanovenia § 238 ods.1 O.s.p. za zmeňujúci. Prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia preto nebola daná.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p., dovolací súd sa ďalej zaoberal otázkou, či nie je daná prípustnosť dovolania v zmysle tohto zákonného ustanovenia, teda či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, spôsobilosti byť účastníkom konania, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad absencie návrhu na začatie konania, hoci bol podľa zákona potrebný, prípad odňatia možnosti účastníkovi pred súdom konať a rozhodovania vylúčeným sudcom, či konania súdom nesprávne obsadeným. Podľa tohto ustanovenia možno dovolaním napadnúť aj rozhodnutia vo veciach, pri ktorých je inak dovolanie z hľadiska § 238 O.s.p. neprípustné.

Treba uviesť, že z hľadiska § 237 O.s.p. sú právne významné len tie procesné nedostatky, ktoré vykazujú znaky procesných väd taxatívne vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia. Iné vady, i keby k nim v konaní došlo a prípadne aj mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, nezakladajú prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia. Z hľadiska posúdenia existencie niektorej z procesných väd v zmysle § 237 O.s.p. ako dôvodu, ktorý zakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, nie je pritom významný subjektívny názor účastníka, že v konaní došlo k takejto vade, ale len jednoznačné, všetky pochybnosti vylučujúce zistenie, že konanie je skutočne postihnuté niektorou z taxatívne vymenovaných väd.

Dovolateľka namietala odňatie možnosti konať pred súdom predovšetkým tým, že odvolací súd v rozpore s ustanovením § 213 ods. 2 O.s.p., t. j. prekvapivo, rozhodol na základe ustanovení § 797 a nasl. Občianskeho zákonníka, ktoré neboli predmetom právnych úvah pred prvostupňovým súdom. Táto jeho námietka bola zjavne nenáležitá. Rozhodnutie odvolacieho súdu vychádzajúce z uvedených ustanovení bolo totiž dôsledkom zmeny žaloby, ku ktorej došlo až v priebehu odvolacieho konania na odvolacom pojednávaní a právnemu zástupcovi odporkyne boli zápisnica z uvedeného pojednávania, ako aj uznesenie o pripustení zmeny žalobného návrhu riadne doručené. O možnom použití týchto ustanovení bola tak odporkyňa informovaná už v súvislosti s doručením uvedenej zápisnice z pojednávania, ako aj uznesenia o pripustení zmeny žalobného návrhu. K uplatnenému (zmenenému) nároku na poistné plnenie, sa odporkyňa následne vyjadrila, že ho neakceptuje. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu je zrejmé, že svoje rozhodnutie založil, rovnako ako súd prvého stupňa, na znení § 575 Občianskeho zákonníka, keď skonštatoval, že súd

prvého stupňa správne zistil skutkový stav veci spočívajúci v tom, že v konaní nebola preukázaná skutočnosť spôsobujúca zánik poistnej zmluvy z dôvodu nemožnosti plnenia, ktorý následne aj správne právne posúdil, ak dospel k záveru, že poistná zmluva je platná. Svoje rozhodnutie odvolací súd presvedčivo zdôvodnil na str. 6, 7 a 8 svojho rozhodnutia. Ďalej odvolací súd, ako sám uvádzal, svoje rozhodnutie založil na fakte, že ani prípadné pochybenie dozorného orgánu nad poisťovníctvom nemá pri schvaľovaní obchodného plánu poisťovacej činnosti odporkyne, ktorého súčasťou boli aj kalkulácie a charakteristika poistenia sadzby UDP-K, majúce za následok prípadný nesprávny úradný postup tohto orgánu, nie je pre posúdenie nároku navrhovateľky významné a vo vzťahu k tejto otázke pripustil dovolanie. Skutočnosť, že odvolací súd sa v odôvodnení rozhodnutia odvoláva aj na znenie § 797 a nasl. Občianskeho zákonníka logicky vyplynula práve zo skutočnosti, že v čase keď o veci rozhodoval odvolací súd, doba na ktorú bola poistná zmluva uzavretá už uplynula, a to na rozdiel od času, v ktorom o žalobe rozhodoval okresný súd, avšak pre rozhodnutie odvolacieho súdu, ako tento sám uvádza, boli dôležité práve vyššie citované ustanovenia § 575 Občianskeho zákonníka a posúdenie odvolacím súdom pripustenej dovolacej otázky. Takýto postup odvolacieho súdu pri odôvodnení vlastného rozhodnutia je v súlade s ustanovením § 213 ods. 2 O.s.p., preto nemožno na ťarchu odvolaciemu súdu pripísať, že jeho rozhodnutie nejakým závadným procesným postupom znemožnilo realizáciu procesných práv, priznaných odporkyňi procesným predpisom.

Prípustnosť dovolania nebola spôsobilá založiť ani námietka dovolateľky, že viaceré listinné dôkazy neboli vykonané spôsobom upraveným v ustanovení § 129 ods. 1 O.s.p. Prípadné pochybenie v tomto smere, i keby bolo preukázané, nezakladá totiž vadu podľa § 237 písm. f/ O.s.p. Pokiaľ totiž súd v procese dokazovania určitý dôkaz hodnotí a vyvodzuje z neho skutkový záver, no dokazovanie nevykoná spôsobom, ktorý predpisuje zákon, ide o procesnú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p., t. j. o tzv. inú vadu konania, ktorá prípustnosť dovolania v danej veci nezakladá.

Prípustnosť dovolania nemôže založiť ani námietka dovolateľky, že súdy opomenuli svoju povinnosť podľa § 118 ods. 2 O.s.p, keďže táto ako je zrejmé z č. l. 226 spisu nie je pravdivá.

Dovolateľkou namietané ďalšie tzv. iné vady konania, ktoré mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a nesprávne právne posúdenie veci, sú síce dovolacími dôvodmi v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ a c/ O.s.p., ktoré však možno uplatniť vtedy, ak je

dovolanie prípustné, no samotné tieto dôvody prípustnosť dovolania nezakladajú. Dovolanie je v ustanoveniach Občianskeho súdneho poriadku upravené ako mimoriadny opravný prostriedok, ktorý nemožno podať proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu. Pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky prípustnosti dovolania, nemožno napadnuté rozhodnutie podrobiť vecnému preskúmaniu, a preto ani zohľadniť prípadné vecné nesprávnosti rozhodnutia.

Vzhľadom na uvedené dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie podané odporkyňou v časti pripustenej dovolacej otázky nebolo dôvodné, a právny záver vyslovený odvolacím súdom bol správny. Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie odporkyne podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zamietol.

K návrhu odporkyne na prerušenie konania dovolací súd uvádza, že súd ako autoritatívny orgán rozhodujúci spory a iné právne veci je povinný obrátiť sa na Súdny dvor, ak sa v spore pred týmto súdom položí otázka týkajúca sa práva Spoločenstva, s výnimkou prípadov, keď skonštatuje, že položená otázka nie je relevantná alebo Súdny dvor už podal výklad sporného ustanovenia Spoločenstva (tzv. *acte éclairé*, obdobne vo veci *Da Costa* 28, 29 až 30/62, z 27. marca 1963, Zb. 61,77, fr. znenie), alebo že správne uplatnenie práva Spoločenstva je také jednoznačné, že neexistujú o tom rozumné pochybnosti (tzv. *acte clair*), pričom existenciu tejto možnosti treba posúdiť na základe charakteristík práva Spoločenstva, osobitných ťažkostí spojených s jeho výkladom a nebezpečenstva rozdielnej judikatúry v rámci Spoločenstva.

Dovolací súd dospel k záveru, že položená otázka nie je relevantná, a že nie je daný žiadny dôvod, pre ktorý by malo byť vyhovené návrhu odporkyne na prerušenie dovolacieho konania podľa § 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p. Dovolací súd vzhľadom na uvedené predmetný návrh zamietol.

Záverom dovolací súd uvádza, že v dovolacom konaní sa nepotvrdila existencia procesných väd konania tvrdených dovolateľkou, nevyšli najavo ani iné vady uvedené v § 237 O.s.p. a prípustnosť podaného dovolania v časti presahujúcej pripustenú dovoláciu otázku nevyplýva z § 239 O.s.p.

V dovolacom konaní úspešnej navrhovateľke vzniklo právo na náhradu trov konania proti odporkyňi, ktorá úspech nemala (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p.

a § 142 ods. 1 O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky jej však náhradu trov dovolacieho konania nepriznal z dôvodu, že nepodala návrh na ich priznanie (§ 151 ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. septembra 2014

JUDr. Martin Vladik, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová